

SPROG & SAMFUND

Nyt fra
Modersmål-Selskabet
26. årgang nr. 2
Juni 2008

**Indhold: Formanden skriver 3 · Generalforsamling 4-5 · Årsberetning 6-8 · Godt dansk 9-11
Mange slags dansk 12-13 · Sprogdebat 14 · Nye bøger 15 · Mannaz og esperanto 16**

Beherskelse

Det er ikke nogen overraskelse, at det respektindgydende kontingent af fagfolk i kommissoriet for en eventuel sproglov afleverede en omfattende og velskreven rapport. Og endte i et behersket kompromis. Fagfolk fra universiteterne og sprognævnet skulle mødes midt på bordet og fandt hinanden snarere i et overvåget status quo end i beslutninger om fremtiden. Der er kommentarer inde i bladet, hvor der også er en omfattende dækning af den mere målrettede offensiv på Syddansk Universitet. Her fejrede journalistuddannelsen 10 års jubilæum og har i alle årene under Peder Skyum-Nielsens utrættelige indsats haft det gode sprog som høj prioritet. Det har resulteret i adskillige bøger, der både folkeligt og fagligt har udstyret elever og sproginteresserede med viden og redskaber. En del af stof-

fet plus meget mere er nu samlet i Skyum-Nielsens nyudkomne værk „Godt dansk“, der anmeldes i dette nummer. Initiativerne har også vakt genklang hos DR i Avedøre. Her indleder man (igen) en hårdt tiltrængt sproglig offensiv. Det kan synes et paradoks, at det mere populistiske TV2 har en langt bedre sproglig præcision i nyhedsformidlingen end DR, der burde være normsættende. Her har krisen være påfaldende, ikke kun økonomisk, men generelt i den ubehjælpssomhed, der har overtaget tv-avisen.

Modersmål-Selskabet afholdt sin 29. generalforsamling med et beklageligt farvel til de yngste bestyrelsesmedlemmer, men også med et velkommen til lovende nyindvalgte. Interessen er synlig, vitaliteten intakt.

M. B.

SPROG & SAMFUND

er medlemsblad for Modersmål-Selskabet og udsendes i 4 numre årligt. Abonnement for ikke-medlemmer 90 kroner.
Oplag: 1200 eksemplarer.

BLADUDVALG:

Henrik Munck (form.)
Ingrid Carlsen
Jørgen Christian Wind Nielsen

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Michael Blædel
Lyngfeldtsvej 17,
3300 Frederiksværk
tlf. 47 74 62 61
michael@blaedel.dk

LAYOUT:

Martin Sand Pæevatalu

REPRO OG TRYK:

Clausen Offset
ISSN 0108-433 X

Artikler, der offentliggøres i Sprog & Samfund, tegner ikke nødvendigvis Selskabets holdning. Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Modersmål-Selskabet har til formål at virke for bevarelse og udvikling af modersmålet som en grundlæggende forudsætning for dansk kultur og folkestyre. Dette tilstræbes ved:

1. At vække forståelse for betydningen af en klar, udtryksfuld og varieret anvendelse af sproget i tale og skrift – med respekt for dialekterne
2. At formidle kendskab til forskning og uddannelse vedrørende det danske sprog.

Medlemskontingent er 225 kr. årligt, for uddannelsessøgende og pensionister 150 kr. (Portogebyr – udlandet: 50 kr.)

Giro (netbank: reg.nr. 9570) kt.nr. 667 6901
CVR-nr. 7682-4215
Bank: reg.nr. 9570, kontonr. 6 67 69 01
Internet: www.modersmaal.dk

MODERSMÅL-SELSKABETS BESTYRELSE:

FORMAND:

Mag.art. Bent Pedersbæk Hansen,
Gadestævnet 35, 2650 Hvidovre, tlf. 3647 4065,
e-mail: bp@modersmaal.dk

NÆSTFORMAND:

Cand.oecon. Henrik Munck,
Farumgårds Allé 3, 3520 Farum, tlf. 4495 2243,
e-mail: hm@modersmaal.dk

KASSERER:

Cand.jur. Rasmus Rune Axelsen
Lindevej 9, 4180 Sorø, tlf. 5783 0006,
e-mail: rra@modersmaal.dk

ØVRIGE BESTYRELSE:

Katrine Bøgh Brixen
Lærdalsgade 3, l.tv., 2300 København S,
tlf. 2065 8988, e-mail: kbb@modersmaal.dk

Kontorassistent Ingrid Carlsen,
Ammendrupvej 33, 3200 Helsinge, tlf. 6095 8802,
e-mail: ic@modersmaal.dk

Mag.art. Adam Hyllested, tlf. 3537 7730,
e-mail: ah@modersmaal.dk

Cand.mag. Gerda Thastum Leffers,
Skolebakken 81, 2830 Virum, tlf. 4585 7644,
e-mail: gtl@modersmaal.dk

Translatør, cand. interpret.
Jørgen Christian Wind Nielsen
Mylius Erichsens Allé 27, 2900 Hellerup,
tlf. 3962 2720, e-mail: jcn@modersmaal.dk

Seminarielektor Claus Tilling,
Islevhusvej 36, st., 2700 Brønshøj, tlf. 3828 6648,
e-mail: ct@modersmaal.dk

SUPPLEANTER TIL BESTYRELSEN:

Cand.stat. Kirsten Fenger,
Skandrup Allé 37, Hareskov, 3500 Værløse,
tlf. 4498 1650, e-mail: kf@modersmaal.dk

Stud.comm. Daniel Søndergaard Jakobsen,
Italiensvej 10, 2.th., 2300 København S,
tlf. 2681 3969, e-mail: dsj@modersmaal.dk

MODERSMÅL-SELSKABETS SEKRETARIAT:

Birte Iversen,
Engerødvej 34, 3200 Helsinge, tlf. 4879 6352,
e-mail: sek@modersmaal.dk

Sproglov – fred i vor tid

Det er ikke til at forstå, hvorfor vi ikke her i landet kan have en sproglov, som fastslår, at i Danmark er sproget dansk i alle offentlige institutioner og sammenhænge – med mindre særlige omstændigheder gør det nødvendigt eller ønskeligt at bruge et andet sprog.

Længere behøver den lov ikke at være, men det skal være en rigtig lov vedtaget af Folketinget, så den forpligter hele det offentlige system fra ministre og nedefter. Sprogsagen er et nationalt anliggende, som derfor bør afgøres i det nationale parlament og ikke overlades til forskellige rektorer og dekaner, dvs. embedsmænd, til lokal afgørelse i form af sprogstrategier for deres forskellige læreanstalter.

Hvis dekanen for Det Biovidenskabelige Fakultet mener, at landets kommende dyrlæger skal undervises på engelsk, så siger loven, at han pænt må skrive ind til videnskabsministeren og forklare, hvad det er for særlige omstændigheder, der gør sig gældende, og ministeren må overveje, om disse omstændigheder kan anses for vægtige nok til at dispensere fra udgangspunktet – at der her i landet undervises på dansk.

Mange særlige omstændigheder vil forekomme, hvor det vil være naturligt at afvige fra hovedreglen, og hvor ministertilladelse ikke vil være nødvendig. Hvis ovennævnte fakultet får besøg af en gæsteproffesor fra Taiwan eller ansætter en international

forsker, ja så må vedkommende naturligvis undervise på engelsk, ligesom det må være selvfølgelig, at kollegerne samarbejder på engelsk med ham / hende. Når en tyrkisk eller pakistansk kvinde kommer på hospitalet, og det viser sig, at hun ikke forstår dansk, så er der ikke tid til at ræsonnere over, at det er for dårligt efter 20 år i landet – så må man ringe efter en tolk. På samme måde i retssystemet og i øvrige vigtige kontakter mellem borgere og myndigheder.

Modersmål-Selskabet har i sit mere end 25-årige virke forsøgt at undgå, at det skulle komme så vidt, at lovgivning om dansk sprog blev nødvendig, men i modsætning til tidligere er det ikke længere en selvfølgelighed, at der i Danmark undervises på dansk.

Derfor er rapporten fra regeringens sprogudvalg skuffende, for så vidt som den ikke bryder med den hidtidige „det går nok alt sammen“-linje. Den indeholder gode ideer såsom forslaget om en terminologibank, men ellers er den en fortsættelse af sprogpolitikken fra 2004: velmenende opfordringer, intet forpligtende. Åbenbart var det dét kompromis, man i udvalget kunne nå til, et „fred i vor tid“-kompromis. Imens fortsætter kosmopolitterne ved universiteterne og i videnskabsministeriet oprustningen mod det danske sprog – med videnskabsminister Sander som anfører.

Bent Pedersbæk Hansen

Samarbejdsaftale

Modersmål-Selskabet har indgået en samarbejdsaftale med Sproglærerforeningen, fagudvalget for dansk som andetsprog.

I aftalen står blandt andet: „... synes det oplagt, at fagudvalget for dansk som andetsprog og Modersmål-Selskabet indleder et samarbejde til styrkelse af det mangefacetterede faglige arbejde med det danske sprog – både som modersmål og som andetsprog. ... Begge samarbejdspartnere forpligter sig på at samarbejde om afgivelse af høringsvar og udtalelser til centrale myndigheder i sager, der er relevante for begge foreninger, og i den grad begge foreninger

kan være enige om indholdet i svar og udtalelser.“

Dansk som andetsprog er et fokusområde i sprogudvalgets aktuelle rapport „Sprog til tiden“. Blandt andet står der: „Udvalget anbefaler, at institutionerne sætter fokus på dansk som andetsprog i såvel dansk som i de øvrige fag gennem en intensiveret efteruddannelse af lærere i folkeskolen, i erhvervsuddannelserne og på de gymnasiale uddannelser.“

Samarbejdsaftalen vil blive lagt på Modersmål-Selskabets hjemmeside, men kan også rekvireres fra undertegnede.

Jørgen Christian Wind Nielsen

Vild med dansk – men hvordan?

Henrik Munck rapporterer fra den 29. generalforsamling

– Det bør være lige så naturligt at værne sproget som at værne naturen. Vi må kræve lovgivning på linje med fredningsloven. Der er brug for en aktiv indsats fra selskabet og flere medlemmer. Sproget udvikler sig efter laveste fællesnævner. Der er for få dansktimer, og lærerne mangler efteruddannelse. Medierne svigter deres ansvar.

Under debatten ønskede Agnes Vilhelmsen at vide, hvor man går hen med sine sproglige frustrationer.

Sådanne medlemsytringer samlede det største bifald, da Modersmål-Selskabet den 27. maj 2008 holdt sin 29. ordinære generalforsamling i Kunstindustrimuseets festsal. Forinden havde forsamlingen enstemmigt godkendt formandens årsberetning, hvori Bent Peders-

bæk Hansen med beklagelse konstaterede, at sprogudvalgets rapport *Sprog til tiden* kommer med udmærkede anbefalinger, men ingen oplæg til bindende regler og slet ingen lovgivning.

I beretningen, hvis hovedpunkter er gengivet på de følgende sider, rettede formanden en tak til tre afgående yngre bestyrelsesmedlemmer: Lasse Bruun, Jens Møller Nielsen og Helle Bønløkke. I stedet valgte forsamlingen som nye bestyrelsesmedlemmer mag.art. i sprogvidenskab Adam Hyllested og hidtidig suppleant, stud.mag. i retorik Katrine Bøgh Brixen, mens cand.stat. Kirsten Fenger og stud.comm. Daniel Søndergaard Jakobsen nyvalgtes som suppleanter. Umiddelbart efter generalforsamlingen konstituerede den nye bestyrelse sig med genvalg af formand, næstformand og kasserer, jf. kolofonen på side 2.

Som kasserer kunne Rasmus Rune Axelsen præsentere et flot årsregnskab 2007 med et overskud,

der ikke mindst skyldes et fornemt fondsbidrag på 100.000 kr. fra A.P. Møller og Hustrus fond, der sammen med en række andre fonde gavmildt og tilbagevendende sponsorerer selskabets arbejde i sprogets tjeneste. Som tidligere kasserer chokerede Niels Jørgen Ebbensgaard sin efterfølger med at påstå, at der manglede 780 kr. i regnskabet. Kontingentindtægterne for 2007 var kun på 99.220 kr., hvor han ved sin afgang havde håbet på, at de ville runde de 100.000 kr. Aktuelt har selskabet 589 medlemmer, hvilket kun afspejler en beskedent fremgang. Forsamlingen godkendte enstemmigt regnskabet og samtidig et uændret kontingent for 2009 på 225 kr. årligt, dog 150 kr. for studerende og pensionister.

Medlemsytringerne fremkom under de efterfølgende dagsordenspunkter: *Indkomne forslag* og *Eventuelt*, hvor bl.a. Frans Jakobsen foreslog, at selskabet arbejdede for afskaffelse af „å“ til fordel for det gode danske „aa“. Samtidig ømmede han sig over den unødvendige prisgivelse af det danske sprog og leflen for det engelske, fx DR *Update* og Tv2 *News, events* (begivenheder) og *under cover* (under dække). Eller når Fredericia som kommune ønskede sig omtale gennem *brand* (!)

Kirsten Fenger debuterede som dirigent og blev derefter indvalgt i bestyrelsen.

– Hvor går jeg hen med mine frustrationer over det danske sprog? spurgte Agnes Vilhelmsen som nyindmeldt medlem fra Bogmessen 2007. Claus Tilling opfordrede som selskabets repræsentant i Dansk Sprognævn frustrerede medlemmer til at tilkendegive deres sproglige utilfredshed i læserbreve til aviserne eller til Danmarks Radio (dr.dk), der senest som led i sin nye sprogværnsindsats havde oprettet en site (!), hvor man kunne klage over sprogbehandlingen i programmerne.

Traditionen tro havde advokat Frans Langkilde samlet eksempler på dårlig sprogbehandling, men var hurtigt holdt op med at klippe ud, fordi mængden blev for overvældende. Når man kunne støde på ord som *fordumsfuld*, illustrerede det meget godt journalisters manglende sprogviden. Til gengæld glædede han sig over den korrekte anvendelse af vor, vort og vores, der fx kom til udtryk hos forfatterne, når man læste sangene i hæftet *Syng-dansk-kanon*.

Sangens År fejret med studentersang

Studentersangforeningen er Danmarks ældste mandskor, stiftet i 1839, og koret var mødt talstærkt

En idyllisk pause i Grønnegården – en smuk ramme om generalforsamlingen.

frem, da det bidrog til fejringen af *Sangens År 2008* som indledning til generalforsamlingen. En fyldt festsal i Kunstindustrimuseet med en god akustik gav den smukkeste tænkelige ramme om et flot program af danske sange. Godt hjulpet af studentersangerne indledtes med en fællessang fra det omdelte Syng-dansk-hæfte, efter at Henrik Munck som næstformand havde budt velkommen og efterfølgende introducerede de enkelte sange. Som ekstranummer gav studentersangerne en drikkevis, der var en passende overgang til det glas vin med snitte, som forsamlingen kunne nyde i Grønnegården. Efter at kronprinsens 40-års fødselsdag dagen før var druknet i regn, kunne selskabet glæde sig over en flot sol i du skønne, skønne maj (Kuhlau), hvor vårens hæk er grøn (Niels W. Gade) og Det er forår – alting klippes ned (Povl Dissing).

Sprogvrede ildsjæle efterlyses

På generalforsamlingen krævede frustrerede medlemmer handling og synliggørelse i arbejdet for et bedre dansk – men hvordan? Det officielle *Dansk Sprognævn* kan registrere og anbefale, mens det private *Modersmål-Selskabet* kan protestere og aktionere. Derfor opfordres interesserede ildsjæle blandt medlemmerne til snarest at skrive til næstformand Henrik Munck, som hjælper med at formidle kontakter til at kunne mødes via nettet eller til studiekreds for at udveksle ideer og tage initiativer.

Send en e-post til: hm@modersmaal.dk eller skriv til: Henrik Munck, Farumgårds Alle 3, 3520 Farum.

Årsberetning 2008

AF BENT PEDERSBÆK HANSEN

Bent Pedersbæk redegjorde for Selskabets aktive år.

svenske visedigter Evert Taube, og godt at have Læsø og Anholt anbragt der. Til siderne *Østersøen* og *Vesterhavet* – verdenshjørnerne på plads. Og *Jammerbugten*, gode vokaler, god, tung rytme, et dystert ord, fyldt med en fortid af svære hændelser.

Modersmålet er ikke bare værktøj og kommunikationsredskab, det er også legetøj. Det er sjovt at være „Vild med dansk“. Derfor var det også dejligt at se, at vort slogan er kommet med i regeringens sprograpport „Sprog til tiden“. Det må være vor repræsentant i Dansk Sprognævn, Claus Tilling, der har været til høring i udvalget, som har haft held til at påvirke det.

Sprograpporten fortjener ros som det grundige og sobre arbejde, den er. I kapitlerne fra 2 til 9 redegøres der for det danske sprogs situation fra „Førskolen, grundskolen og ungdomsuddannelserne“ til „Dansk i EU“, og i hvert kapitel kommer udvalget frem til en række udmærkede anbefalinger af, hvad der kan gøres for at fastholde og styrke det danske. Men, men, men – det bliver ved anbefalingerne som også i sprograpporten fra 2004; der kommer ingen bindende regler og slet ikke lovgivning på området.

Det må vi beklage fra Modersmål-Selskabets side, for vi må frygte, at universiteterne og de højere læreanstalter ufortrødent og på trods af anbefalingerne vil fortsætte deres linje med at indføre engelsk som undervisningssprog. Sådan gik det efter 2004-rapporten, og intet tyder på, at det vil gå anderledes efter 2008-rapporten.

Hvad vi kan glæde os over i denne forsamling er, at argumenterne fra henholdsvis venner og fjender af det danske sprog denne gang står skarpere over for hinanden. Et kompromis er indgået, men det har været svært – det er vel også forklaringen på, at rapporten, der skulle være kommet før jul, først kom efter påske. Det fremgår af rapporten, at vi på den ene side har „globalisterne“, embedsmændene fra Videnskabsministeriet og universiteternes ledelser, på den anden side sprogfolkene fra Dansk

Nyvalgt som suppleant til bestyrelsen: stud.comm. Daniel Søndergaard Jakobsen.

Sprognævn, hertil medregnet udvalgets formand, Jørn Lund. For de sidste er udviklingen på universiteterne gået for vidt mod et domænetab, som vil skade det danske sprog. Alligevel har de bøjet sig, velsagtens for fredens skyld, men denne gang har de strittet imod, og vi her i selskabet kan glæde os over, at vi ikke længere står helt alene.

Op nu til det indvortes: selskabets virke siden sidste generalforsamling. Først det mere alvorlige: Vi bliver i år forladt af Lasse Bruun, Jens Møller Nielsen og Helle Bønlykke, som træder ud af bestyrelsen – ikke i vrede, men af nødvendighed: de har for meget om ørerne. Alle vegne fra hører man råbet om generationsskifte, de unge kræfter m å til osv. og det er også meget godt. Der er bare den hage ved det, at de unge ikke har tid: De skal passe deres børn og deres erhvervsliv. Lasse har fået en fin stilling i London, Jens arbejder 60 timer om ugen og Helle har både sin datter og sit arbejde. Lad mig citere Jenses opsigelse: „Jeg kan ikke være med i noget, som jeg ikke kan passe ordentligt“. Det er en begrundelse, man må respektere.

Herfra skal der lyde en tak til jer for den tid, I var med, for munterhed, idekraft, arbejdskraft, dømmekraft – faktisk har det noget på sig, det der med de unge – det var en fornøjelse at arbejde sammen med jer, og jeg håber, at I en dag får tid til at komme tilbage.

Tak også til den samlede bestyrelse for solidt arbejde i årets løb. Jeg kan ikke remse alle aktiviteterne op, men vort mest udadvendte medlem er nok Jørgen Christian Wind Nielsen, som har repræsenteret selskabet ved „Store bogdag“ på Hald Hovedgård, ved „Sprogfestivalen“ i København, ved „Modersmålsdagen“, „Unescodagen“ m.m. Jørgen er kontaktperson til Esperantoforeningen, som sammen med Modersmål-Selskabet i år inviterer til sprogfestival den 21. september, og senest har han stået for en samarbejdsaftale med Sproglærerforeningen.

Her bliver jeg nødt til at tage Ingrid ind igen, for vi må også huske det fine arrangement med Vendsyssel-Gildet i august, som hun stod for. Samarbejdet med denne dialektforening fortsætter, Ingrid er kontaktkvinde, og det styrer hun lige så sikkert, som hun styrer selskabets deltagelse ved bogmessen. Tak også til de medlemmer, som var med til at passe standen.

På bogmessen sælger vi årbogen og viser den frem. I år var titlen „Sproget og de ordløse kunstarter“. Mange roste bogen både for formen, det smukke boghåndværk ved Kite Fennestad, og for indholdet, de meget forskellige artikler om alt fra sprog og vinsmagningskunst til opera og tegnekunst. Redaktør Blædel havde med erfaren hånd redigeret en enhed frem af mangfoldigheden og deltog i øvrigt selv med en artikel om keramik, „På tal af fod med keramikken“. Hans skrivekunst kender vi jo fra de forbindende tekster i S&S, som han også på forunderlig vis forstår at gøre til en helhed, men det var dejligt at læse et længere essay fra hans hånd.

Selve årbogspræsentationen fandt sted ved et velbesøgt arrangement her i Kunstindustrimuseet, hvor også flere af bogens forfattere var til stede. Æren må her tilfalde Gerda Leffers, som dels fik

Nyvalgt til bestyrelsen: mag.art. Adam Hyllested.

ideen til stedet, dels stod for arrangementet, dels var ankerkvinde for årbogen gennem hele processen. Som boghandleren hos Reitzel sagde: „Hvordan kan I dog blive ved med at finde på?“.

Ovrrækkelsen af Modersmål-Prisen til Nikoline Werdelin fandt sted i Hofteatret. Det var godt nok lidt dyrt, men det var festlige omgivelser, som passede til prismodtageren. Der var også her mange deltagere, både medlemmer og gæster, som ville ønske Werdelin til lykke. Vi fandt selv, at vi havde truffet et originalt valg, og vi fik da også mange reaktioner som: „Ja, selvfølgelig, det havde jeg ikke selv tænkt på, men naturligvis skulle hun have den pris“.

Andet? Radioen er ret flink til at ringe til os og spørge, hvad vi mener. Claus Tilling har været i „Agenda“ på P1, og selv har jeg været gæst hos Poul Friis også på P1.

Jeg må heller ikke glemme vores lille sangbog. De første to oplag er afsat, så den har vi nu fået genoptrykt i 10.000 eksemplarer. Forhåbentlig har vi dermed nok et stykke tid frem, men Henrik Munck har kontaktet Ældresagens lokalafdelinger og foreløbig til dem samt til Grænseforeningen afsat 1200 stykker.

Hermed er vi fremme ved kassereren, Rasmus Rune Axelsen, uden hvem det hele ikke gik – pengene må der være styr på, og det er der takket være Rasmus, ja, og Henrik igen, som står for fondsansøgningerne. De to er selskabets mest praktiske folk. Tak til dig Rasmus, fordi du havde mod til at påtage dig kassererposten.

Alle de sangbøger, der skal pakkes og sendes, opkrævninger, der skal ud. Det hele var heller ikke gået uden Selskabets sekretær, Birte Iversen. Tak til dig Birte for tålmodighed og utrættelighed.

Uden de gavmilde sponsorer var det heller ikke gået. Også dem skylder vi tak, og jeg håber, at de, hvis de læser beretningen her, vil synes, at vi bruger deres penge godt i sprogsagens tjeneste.

Helt nøje, hvordan pengene er brugt, holder revisor Friis øje med: også tak til ham.

Endelig tak til medlemmerne for vedholdenhed og støtte.

Foto: Kaj Gøgsig

Invitation til overrækkelsen af **Modersmål-Prisen 2008** tirsdag den 23. september 2008 kl. 16.30 i Nordatlantens Brygge, Strandgade 91, København K. Reserver datoen! Prismodtagerens navn offentliggøres i september-nummeret af Sprog & Samfund.

Godt dansk

AF JØRGEN CHR. WIND NIELSEN

Professor Peder Skyum-Nielsen var ikke medlem af Kulturministeriets sprogudvalg. Men i forbindelse med journalistuddannelsens 10-års jubilæum på Syddansk Universitet i begyndelsen af april præsenterede Peder Skyum-Nielsen sit nye værk om mediesproget i dagens Danmark: Godt dansk.

Jubilæum og journalistløfte

Peder Skyum-Nielsen har været én af de førende kræfter bag opbygningen af den akademiske journalistuddannelse på Syddansk Universitet i Odense, og såvel journalistuddannelsens jubilæum som udgivelsen af Peder Skyum-Nielsens nye bog „Godt dansk“ blev fejret med pomp og pragt over to dage. Programmet bød blandt andet på lancering af og debat om det nye journalistløfte, præsentation af bogen „Godt dansk“ i samspil med Johannes Langkilde, TV2, oplæg om samfund, teknologi og journalistik ved Niels Krause Kjær og Charlotte Wien, Stig Ørskov og Rune Michelsen, en personlig beretning fra Ulla Terkelsen, og mere endnu.

Journalistløftet begynder således:

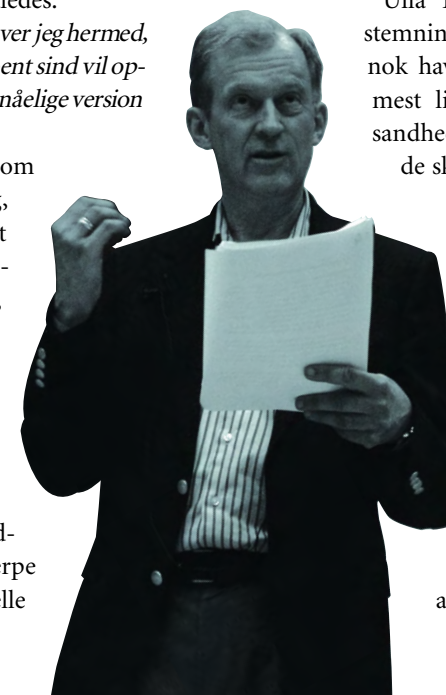
„I mit virke som journalist lover jeg hermed, at jeg vedholdende og med åbent sind vil op-søge og formidle den bedst opnåelige version af sandheden.“

Journalistløftet er først om fremmest en talehandling, en hensigtserklæring og et symbol. Det var paneldelegerne, Anne-Marie Dohm, Mette Davidsen-Nielsen og Hanne Dam enige om. Meningerne var ellers delte, da Lasse Jensen satte journalistløftet til diskussion. Hensigten med løftet er, ifølge Mette Davidsen-Nielsen, at det skal skærpe den etiske og professionelle

standard. Det tilhører den symbolske afdeling, men symboler er væsentlige. Løftet skal ses som et forsøg på at konkretisere det væsentlige, styrke kvaliteten i journalistikken og de studerendes bevidsthed om etik og værdinormer, som de nemt mister i erhvervslivet. Løftet er højtideligt fordi det er vigtigt, og vigtigt fordi det er højtideligt. Løftet skal opfattes som en støtte til journalister, der kan hjælpe dem med at holde fast i værdierne. Journalisterne har også et individuelt ansvar, og løftet kan måske støtte journalisten i konflikter i forhold til arbejdsgiveren.

Løftet er konkret, fordi det aflægges. Det er universelt, men det er også kontekstafhængigt og kan ikke altid holdes. Arbejder man f.eks. for en interesseorganisation tjener de journalistiske kompetencer et bestemt formål, der skal kommunikeres en bunden opgave, og loyaliteten er i forhold til arbejdsgiveren og ikke i forhold til sandheden. I sit oplæg „Samfundet og Journalistikken“ mente Niels Krause-Kjær dog at „ideen om et journalistløfte er fremragende“.

Ulla Terkelsen var af den opfattelse at stemningen under paneldebatten måske nok havde været lidt for højtidelig, nærmest lidt logeagtig. Journalister er ikke sandhedssøgere, de skal ikke afgive løfter, de skal være tro mod historien, som de skal fortælle på en tilgængelig måde, komplicerede affærer skal afdækkes, heri ligger den vigtige demokratiske funktion. Det er selve ideen med metieren, og det må aldrig blive kedeligt. De helt centrale kriterier er væsentlighedskriteriet og interessekriteriet, og nogle gange overlapper de. Journalistik er underlagt begivenhederne, jugementet er afhængigt af den historie der bliver skabt.

Godt dansk

Hvor Kulturministeriets sprogudvalg slutter med at give anbefalinger om overvågning af den sprogpoltiske udvikling, begynder Peder Skyum-Nielsen med en stribe anbefalinger. Journalistløfte eller ej skal der skrives og tales på godt dansk. Af journalisterne og af os andre.

Om bogen – og om dansk – skriver Peder Skyum-Nielsen selv: „Alle har brug for godt sprog. Men godt sprog er i travlhedens og stresseriets Danmark ved at blive en mangelvare. Hvor danskerne tidligere gjorde grin med nordmændene, fordi de har sjove tonefald og pudsige vokaler, er det nu nordmændene, der muntre sig med at parodiere danskerne, fordi dansk er blevet en gætteleg, som vi ofte ikke engang forstår selv. ... Som en af hovedårsagerne peger „Godt dansk“ på mediernes manglende interesse for sproget. I DRs syv kvalitetsbegreber fra 2005 indgår sproget ikke som et af punkterne, og der stilles ingen særlige sproglige krav til tv-journalister. Ligeledes har Dansk Sprognævn udvist en ubeslutsomhed i forhold til stavning og grammatik, så forvirringen i dansk sprog er blevet unødvendig stor.“

Sprog på spring

Danmarks Radio har allerede taget kritikken til sig gennem ansættelse af en sprogkonsulent og afholdelse af et sprogsymposium, der fandt sted den 21. maj. Som omtakt til symposiet skriver Danmarks Radio:

„DRs sprog anvendelse har betydning for både bevarelse og udvikling af det danske sprog. Sproget er et af DR-medarbejdernes væsentligste arbejdsredskaber. Det kan glæde og fornøje, åbne for nye indsigter,

Peder-Skyum-Nielsen og Johannes Langkilde: Musikken og sproget er to alen af ét stykke, de er broder og søster, de er to sider af samme sag...

udfordre – men også irritere og skærme for forståelsen. Sprogsymposiet „Sprog på spring“ markerer igangsættelsen af en række aktiviteter, der skal styrke DRs sprogarbejde.“

Arrangementet, der blev afviklet umiddelbart op til deadline på dette nummer af Sprog & Samfund, bød på åbningsindlæg af professor Jørn Lund. Spørgsmålet godt dansk – hvad er det? blev besvaret af professor, dr. phil., ph.d. Peder Skyum-Nielsen, og et indlæg om ordenes evne til at skabe den verden vi lever i blev givet af professor i retorik Christian Kock. Endvidere var der rytmisk dans, lancering af DRs sprogsite og endelig en paneldebat med politikerne Ellen Trane Nørby og Mogens Jensen, der begge deltog i det store debatarrangement, som Mordermål-Selskabet var medarrangør af i januar 2007, samt Karin Nødgaard og Simon Emil Ammitzbøll. Det bliver spændende at se, om arrangementet virkelig følger nye aspekter til debatten. Og til praksis.

Johannes Langkilde og Peder Skyum-Nielsen causerede „totalt-sprogligt“: Hvad betyder sproget for dig?, spurgte de. Sproget er en del af målet i sig selv, sproget er en hobby. Sproget skal ikke blot fungere, det skal være smukt og sjovt. Musikken og sproget er to alen af ét stykke, de er broder og søster, de er to sider af samme sag. Sproget i medierne, der er redigeret lige så godt som billedsiden, giver troværdighed.

Johannes Langkilde og Peder Skyum-Nielsen gav en række eksempler på hvor det især går galt, primært i artikulationen med stavelsestab, kannibalismer og reduktioner, afstanden mellem det skrevne og det talte sprog, der gør dansk til en gætteleg: /GENG/ = regeringen, /NYS-DA-MÆND/ = Det nye Testamente og /SKVG/ = skal vi ikke. Hvis vi skal se „omridset af en folkesag“ skal vi alle være professionelle sprogbrugere. Det skal være sjovt at bruge sproget, der skal være noget ved det. Der kan for eksempel uddeles sprogriser i skolerne og på arbejdspladserne. Peder Skyum-Nielsen og Johannes Langkilde sluttede med en opsang: „Vi ved at det nytter – hvis vi gør noget!“, og med et citat af Halfdan Rasmussen: „Det er fantastisk hvad der ikke kan lade sig gøre hvis man ikke gør noget“.

Årets ord

Sprog til tiden er titlen på den nye sprogpoltiske rapport fra Kulturministeriet, der med et billede lånt fra DSB maner til besindighed i brugen af engelsk og til omhyggelighed i brugen af dansk. Spørgsmålet er om rapporten kom til tiden, eller om toget allerede er kørt. Budskabet er nemlig ikke trængt igennem til det segment i den yngre generation, der har været med til at kåre „Årets ord“ i DRs udsendelse Boogie, der handler om ting der rykker for den unge generation, på den fede måde altså.

En af kategorierne er „Årets ord“. Her var de no-

Peder Skyum-Nielsen formulerede endvidere 13 teser om udviklingen af dansk erhvervsprog:

- hver situation er unik
- arbejdet skal have en klar målsætning
- alle sproglige aspekter må med
- alle tekstlige niveauer indgår
- indsatsen omfatter skriftligt som mundtligt
- dansk erhvervsprog inddrager ny informations-teknologi
- fagudviklingen skal have global orientering
- erhvervsprog tilsigter præcision og æstetik
- indsatsen omfatter alle grader af sproglig koncentration
- fagområdet må udvikle ny pædagogik
- fagudviklingen skal ske i samspil med erhvervs-livet
- hele fagindsatsen skal have et videnskabeligt fundament
- etikken skal med.

I bogen „Godt dansk“ præsenteres nu „13 rigtige“, hvor man kan teste både sit eget og andres sprog og få „det store sprogtjek“. Bogen anmeldes på side 15. God læselyst – godt dansk.

minerede ord „nederen“, „(Ned-årgh-ren) udtryk for ting der ikke holder“, „LOL“, „(Lål) forkortelse for laughing out loud, der på dansk betyder „griner højlydt“, „Ungeren“, „(Ung'er-ren) forkortelse af Ungdomshuset og fællesbetegnelse for ungdomsklub“, „ornli syg“, „(Årnlig syg). Ligesom Nice er Ornlige Syg fællesbetegnelse for ret så fede ting. En fed bil er ornlige syg“, og endelig „Nice“, „(naijss) det er rimelig fedt, dér“. Vinderen blev „Nice“, der altså er Årets ord 2008 og ikke en by i Frankrig.

Jørgen Christian Wind Nielsen

Dansk i oplysningstiden

AF GEORG SØNDERGAARD

Vores viden om sproget og sprogets vilkår bliver jo bedre og bedre efterhånden som grundlaget for iagttagelse og beskrivelse bliver mere og mere fyldigt og mere og mere pålideligt. På grundlag af skriftlige overleveringer kan vi få et mere og mere solidt kendskab til sproget. I 1660 indførtes enevælde i Danmark, noget der gav sig udtryk i betydelig mere administration end man tidligere havde haft. Dertil kommer den personlige indsats der gjorde sig gældende f.eks. i mange bønnebøger og prædikensamlinger. Som eksempel citerer Skautrup en passage fra en prædikensamling af Henrik Gerner:

Dette altsammen maae vi glæde os i /
 at Herren var hos os /
 vell var de imod os /
 men Herren var med os:
 Vel hafde de beslutet at knuse os
 under deris Tender /
 vel hafde de henlagd Snarer for os:
 Men som Herren var med os /
 der i sønderbrøder de ugudeligis Tender /
 hand som sønderriver de ugudeligis Snarer /
 hand som gjør Achitophels
 Raad til Daarlighed /
 hand som lader deris Fod gribis i
 Garnet som de lønlige setter /
 saa brast oc dend Snarre oc vor
 Konge undkom med sine
 Undersaatter fra Fiendens Tyrranie:
 Hvor ofte gick det saa med
 Israel i Dommernis Tider /
 i Kongernis tider /
 i Jorams oc Achabs Tider for de
 Syrer: I Ezechiaë Tid for deAssyroier /
 saa gick det oc for
 Dannemark for 34 Aar siden /
 Gud var hos os oc reddede os /
 der vill Menniskens Hielp tiil Guds Hielp /
 siger Verdens Børn:

Der vill Guds Hielp tiil Menniskens Hielp /
 siger Verdens Børn:
 Der vill Guds Hielp tiil Menniskens
 Hielp siger Herrens Børn
(Efter Skautrup II s.404)

Eksemplerne i de foregående artikler i serien (om Leonora Christinas Jammers Minde og Palladius' Visitatsbog har begge været en meget speciel type af skriftsprog med tydeligt præg af talesprog, i øvrigt – i begge tilfælde – håndskrevne eksempler. I Skautrups eksempel ser vi en helt anden sprogform, det trykte sprog som i de følgende århundreder fik enorm betydning i formidlingen af dansk og udenlandsk kultur og viden. Det er et emne vi vil vende tilbage til mange gange.

I 1600- og 1700-tallet skabtes det nye borgerskab og den nye adel som tilsammen blev grundlag for fremtidens erhvervsliv, som vi også kender det i dag. Det svarer til hvad der var sket i Italien i 1400- og 1500-tallet i det italienske bankvæsen med Firenze som centrum, det som havde ført til renæssancen, genoplivelsen af de klassiske idealer i kunst og tænkning. Men hvor renæssancen var en ren overklassebevægelse, blev det i 1700-tallet borgerskabet som blev det forum hvor filosofernes tanker forplantede sig til offentligheden. Aviserne spredte de nye tanker, og kaffehusene blev samlingspunkter for diskuterende borgere. I kirken måtte man efterhånden indse at dens indflydelse var en pseudomagt, at det var helt andre kræfter der styrede menneskers handlinger, deres moralopfattelse, deres indretning af samfundet. Den menneskelige fornuft og erfaring kunne erstatte Bibelen's åbenbaringer. Filosofer som Descartes og Fontanelle beskæftigede sig med verdens tilblivelse, og ud af dette fremstod som en kendsgerning, at jorden ikke var verdens midtpunkt, men kun en af mange verdener, og at den derfor ikke kunne have noget krav på Guds særlige forsorg.

Den lærde tid

Skautrup bruger ikke betegnelsen oplysningstid om perioden. Han bruger et mere dækkende udtryk, den lærde tid, måske for at understrege at der var tale om en speciel sproglig udvikling som kun angik et lille mindretal, noget vi kan ane endnu i dag. Som Skautrup siger:

... det var endnu ca. 1700 kun en ganske lille del af befolkningen, som stræbte hen imod denne norm eller havde brug for den. De 90% på landet og adskillige i købstæderne var ganske uberørte. Dialekterne levede endnu uforstyrret videre. Det er da først og fremmest i København, i regerings-, embedsmands- og universitetskredse, rigsmålet vokser frem, men endnu ufærdigt, endnu hos de enkelte personer ikke helt frigjort fra stedpræget dialekt, og fremefter stadig under stigende påvirkning af skriftbilledet (oplæsnings sproget).

Det hele var jo inspireret af de mange store opdagelser indenfor naturvidenskaberne. Det gælder alle fagområder f.eks. anatomi, astronomi, geografi, geologi, medicin osv. Fra Danmark kan nævnes de verdensberømte anatomer Thomas Bartholin og Niels Stensen. Den kendteste af disse danskere er måske astronomen Ole Rømer.

Hvor kom disse nye tendenser til orde? Mange forskellige steder. Således nævner Skautrup en professor Rasmus Bartholin som allerede i 1657 gør opmærksom på at dansk er lige så hensigtsmæssigt og praktisk som videnskabssprog som latin. Man begyndte at tale om at vi jo havde et „moders mål“ skabt og skikket til at udtrykke sjælens tanker: hvis derfor enhver på sit sprog udtrykker de samme ting, med samme skarphed, med samme skønsomhed og omhyggelige ordvalg, vil resultatet altid vise sig at være lige rammende og ophøjet (Rasmus Bartholin). Vi ser det hos Thomas Kingo, digter og senere biskop i Odense: „De danskes ånd er dog ikke så fattig og forknyt, at den jo kan stige lige så højt mod himmelen som andres, alligevel at den ikke bliver ført på fremmede og udlændiske vin-

ger“. I artiklen om Leonora Christina blev nævnt en række af de tidligste værker fra den faglitteratur om sproget der opstod i 1600tallet. Så her vil vi blot nævne den første danske grammatik udarbejdet af Erik Pontoppidan. Som han siger: „Hvorfor skulle man, når vort sprog har sine regler og finesser, ikke også forfatte en dansk grammatik?“

Sproget

Det danske sprog vandt mere og mere indpas på flere og flere områder – i hård konkurrence med latin, visdommens sprog. På nogle områder som f.eks. det retlige og det kirkelige havde dansk allerede slået sig fast, mens almindelig prosa i vidt omfang stadig var latin. Skautrup gør her opmærksom på en undtagelse nemlig den personlige memoirelitteratur som i vidt omfang er dansksproget. Vi har jo allerede set det fornemste eksempel herpå nemlig Leonora Christinas Jammers Minde. Når det gælder egentlig litteratur, er denne periode imidlertid yderst uklar. I faglitteraturen begynder man at tage det danske sprog i brug (grammatik, botanik, geografi). Men endnu holder de fleste videnskaber fast ved latinen, og der findes ingen fri jævn prosa anvendt i kunstnerisk hensigt. En egentlig skønlitteratur findes slet ikke. Ligesom så meget andet er litteratur et begreb som udvikles ganske langsomt efterhånden som det bliver relevant. Skønlitteratur som vi kender den i dag introduceres i Danmark af Holberg med hans komedier fra begyndelsen af 1720'erne. De vil være emnet for en senere artikel. I den første danske avis Den Danske Mercurius (1666-77) var hele teksten på vers, og avisen kan godt ses som en del af datidens litteratur. Det var dog på et helt andet område, nemlig salmedigtningen dansk sprog fik betydning. I 1673 udsendte Thomas Kingo „Aandeligt Sjunge Kor. Første Part“, en andagtsbog på vers inddelt efter ugens syv dage; for hver dag findes: Morgensuk, Morgensang, Aftensang, Aftensuk. Anden part kom 1681. Sprogets rolle i forbindelse med salmerne kan ikke undervurderes. Den har været ganske betydelig.

Sprog til tiden

Så kom den, rapporten fra Kulturministeriets sprogudvalg. Spørgsmålet, der har været på alles læber siden den varslede offentliggørelse omkring juletid, blev besvaret. Skal

Danmark have en sproglov, ligesom Sverige nu skal have det? Svaret er nej! Sprogudvalget konkluderer:

„... udvalgets gennemgang af alle sprogpolitikens aspekter har kun peget på et enkelt område, hvor dele af udvalget mente, at der var behov for egentlig lovgivning. Adskillige udvalgsmedlemmer, herunder udvalgsformanden, har således ønsket at justere universitetsloven for at sikre en videreudvikling af dansk fagsprog og terminologi og for at bringe lovgivningen i overensstemmelse med regeringens sprogpolitik. Andre i udvalget har dog ment, at anbefalinger og nøje overvågning af sprogudviklingen på universiteter og andre højere læreanstalter i hvert fald i første omgang er tilstrækkelig... Udvalget finder derfor, at gennemførelsen af en overordnet sproglov ikke kan begrundes i et praktisk begrundet behov for lovgivning til beskyttelse af det danske sprog.“

Der findes i Grundloven ingen bestemmelser om sproget, men nok i Retsplejelovens paragraf 149 hvor der står: „Retssproget er dansk“. Kulturministeren har takket for rapporten og har stillet alle interesserede en konference i udsigt.

En sproglov er nu på vej i Sverige. I pressemeddelelsen fra Språkrådet står blandt andet:

„En god lov for et mangesproget Sverige – men

mere er nødvendigt. Regeringen fremlagde i dag en betænkning om en ny sproglov, Værn om sproget – forslag til sproglov. ... Det er nødvendigt at lovgive om svensk som hovedsprog og som samfundets fællessprog. Ellers kan engelsk blive enerådende på centrale områder såsom forskning og højere uddannelse. Engelsk er jo allerede helt dominerende inden for forskeruddannelse. Loven tegner et samlet billede af det svenske sprogsamfund. De fem minoritetssprog og det svenske tegnsprog får en stærkere position i og med at der lovgives om samfundets ansvar for at beskytte og værne om dem. ... Særlig vigtig er paragraffen om at samfundet har et ansvar for at den der har et andet modersmål end svensk eller et minoritetssprog skal kunne udvikle og anvende det. ... Sverige lovgiver altså om retten til et modersmål.“

Fokuspunkter

Den danske rapport kommer i henhold til kommissoriet godt omkring (når bortses fra modersmålsdiskussionen): førskole, hele uddannelsessystemet, sprog i erhvervslivet (hvormed menes det private erhvervsliv), sprogteknologi og terminologi, sprog i det offentlige, sprog i kultur og medier, det nordiske sprogfællesskab og dansk i EU.

En sproglov blev det ikke til i denne omgang, men måske mindre kan gøre det. Selve rapporten er uhyre grundig og værd at læse alene med det formål at blive klog på sprog. Den kan nedtages fra Kulturministeriets hjemmeside.

Jørgen Christian Wind Nielsen

Truende sprogbrug

Politiet har i marts måned i et nyhedsbrev opfordret forældre til at indskærpe ordentlig sprogbrug over for de unge. Blandt andet har politiet modtaget adskillige anmeldelser om trusler de unge imellem. Disse trusler er ofte sendt som SMS'er fra egen mobiltelefon eller via internettet på MSN (Microsoft Network).

Truslerne har i nogle tilfælde været meget konkrete og har blandt andet ført til varetægtsfængsling af en 16-årig dreng fra Gentofte. Andre unge er sigtet for

overtrædelse af straffelovens bestemmelser om trusler og afpresning. Politiet mener at mange unge i dag bruger et sprog som kan virke anstødeligt og truende. Det kan være udtryk som „jeg nakker dig“, „jeg smadrer dig“ eller „jeg slår dig ihjel“. Når disse udtryk kommer på skrift via SMS eller i chat-rum på nettet kan det ofte virke meget konkret og vil samtidig være en klar overtrædelse af straffeloven, oplyser politiet.

Jørgen Christian Wind Nielsen

Man kan høre levende tale

AF CLAUS TILLING

Godt dansk blev straks omtalt i medierne, fjernsyn, radio og aviser, da den udkom i marts, og Skyum-Nielsen blev interviewet flere gange. Den har med sine 464 sider næppe været gennemlæst af interviewerne med det samme, men den fortjener at blive studeret grundigt. *Godt sprog* er først og fremmest skrevet som lærebog for journaliststuderende på Syddansk Universitet og er resultat af praktisk arbejde og samarbejde mellem Skyum-Nielsen, Ebbe Grunwald og Ole Meisner som tilsammen siden 2003 har udgivet 7 hæfter som danner bogens kapitler.

Kapitlerne *Vellyden* og *Sætningen* har tidligere været selvstændigt anmeldt her i bladet med *Vellyden* som anmelderens favorit. Her fandt vi blandt meget andet det markante udtryk stavelseskannibalisme.

Mod slutningen af bogen er der en side med oversigt over 13 punkter, 5 verbale, 6 paraverbale og 2 nonverbale, altså ord, måden at tale på og kropssprog. Der er nok at holde rede på, og punkterne udbygges i *Det Store Sprogtek* hvor hvert enkelt punkt udbygges med stikord fra de gennemgæede kapitler. Det kan virke lidt mekanisk og ligne folkeskolens skemaer til litteraturlæsning, men i en omfattende bog hvis indhold bliver brugt til undervisning over flere semestre, kan det nok være nyttigt at komme ud i krogene af den sprogforførmelse de studerende gerne skulle nå at tilægge sig.

Undervejs er der mange eksempler på opgaver der skal løses gennem iagttagelse i artikler og aflytning af indlæg der ligger på nettet. Det er godt pædagogisk; man kan høre levende tale, og bogen belastes ikke af alt for lange artikler som eksempler.

Ole Meisner har skrevet to kapitler, *Ordvalget* og *Haderen*. Her finder man omtale af det stof som læserbrevsskribenter er gjort af. Der er om forskelle mellem generationernes sprogbrug, ord der har skiftet betydning eller er i færd med det, politisk korrekthed, låneord og fremmedord. Det er for-

bløffende så mange eksempler der er, og jeg tror de fleste læsere har diskuteret mange af eksemplerne. Der er også et afsnit om *De glemte ord*, fx alfarvej, bivåne, kimse, knarvorn og knibsk. Man skal ikke skalte og valte med dem og heller ikke opgive ævred på forhånd. Der er inspiration at hente. Undervejs kan man få en fornemmelse a la Svante: „Jeg lider af sproghad, gid jeg var en smule sproglad.“ Man er ikke alene, for under det hele, under hele bogen, ligger der en sproglæde, som udmøntes i gode råd.

Ebbe Grunwald skriver også to kapitler, *Billedet* og *Artiklen*. Billedet er naturligvis sprog-billedet, metaforen og lignelsen, og Grunwald viser hvordan vi bruger kendte begreber til at forme forståelsen af ukendte begreber med. Sammenligninger og små historier hjælper til forståelse, men er netop billeder hvis begrænsning både skribent og læser må forstå. Kapitlet viser også slægtskabet mellem journalistik og fiktion, og her er endnu et område hvor læseren skal kunne stole på at journalisten ikke digter men formidler tilgængelige kilder. Kapitlet *Artiklen* vil jeg beskrive som klassisk i bedste forstand. Udgangspunktet er at læseren skal have lyst til at læse artiklen – og til at læse videre i den. Men som der står: „Læselyst i almindelighed kan dog ikke reguleres, kun stimuleres.“ Kapitlet handler om historien og dens dynamik, om genrene: nyheder, baggrund, meningsjournalistik, portrættet og servicejournalistikken. Det rummer også et fyldigt afsnit om *Fortælleren*, om hvor journalisten er i forhold til sit stof. Eksemplerne er mange, og de gode eksempler er fremherskende.

Bogen er igangsatte, nogle steder med vilje provokerende. Det er en lærebog som sigter bredt, og den vil utvivlsomt sætte gang i udvikling af en skrivebevidsthed. „The rest is practice“ som Skyum-Nielsen lader bogen *Godt dansk* slutte med.

Godt dansk. Peder Skyum-Nielsen, DR og Syddansk Universitetsforlag. 464 sider. 349 kr.

Mannaz betyder menneske

Mange har i deres professionelle karriere stiftet bekendtskab med DIEU. DIEU er et akronym for Danske Ingeniørers Efteruddannelse.

Men det er også det franske ord for „Gud“, og i disse tværkulturelle tider går den ikke længere. I det mindste ikke hvis man ønsker at gøre forretninger med fransktalende. Og det gør DIEU. Derfor hedder DIEU nu Mannaz. Mannaz betyder menneske.

„Vi har faktisk de seneste 8-10 år talt om navneskift! Men det er en stor beslutning, der har mange konsekvenser, også fordi navnet DIEU har været godt kendt i Danmark. Men internationalt har der været store problemer. For det første har vi siden 2000 haft kontor i Bruxelles – og her er det altså ikke fedt at have et navneskilt på døren, hvor der står Gud. I øvrigt er kontoret lige flyttet til en anden adresse, hvor der er et andet navneskilt med en Jesus – forestil dig, hvis Gud så også havde boet der!“ siger Louise Friis-Hansen, der er webredaktør i Mannaz.

Meget hurtigt begyndte vi med de internationale aktiviteter at bruge navnet The Danish Leadership Institute, men alt var jo alligevel gennemsyret af DIEU – www.dieu.com, brevpapir med begge navne, materialer, hvor der alligevel står DIEU etc. Der har været både franske og belgiske firmaer, der besluttet har sagt, at de helst vil bruge os til en opgave, fordi de har ment at vi har været bedst kvalificeret, men de har forbeholdt sig, at DIEU-navnet på ingen måde er blevet brugt. Det er en meget interessant problemstilling, og det har utrolig stor betydning hvordan man internationalt præsenterer sig“, slutter Louise Friis-Hansen.

På hjemmesiden mannaz.com kan læses at Mannaz er det ur-nordiske ord for menneske. Det er også navnet på den rune, som symboliserer mennesket. Det nye logo for Mannaz er håndskrevet, og bærer i sig selv en direkte reference til omdrejningspunktet i kompetenceudvikling – det unikke menneske.

Jørgen Christian Wind Nielsen

Esperantoforeningen 100 år

Esperantoforeningen for Danmark kunne i dagene 18.-20. april fejre 100 års jubilæum. En af de helt centrale personer i dannelsen af Esperantoforeningen var Marie Schrøder. Da hendes slægtning Harald Schrøder, der var reporter på Politiken, vendte hjem og berettede fra den første Esperanto-verdenskongres, kastede hun sig straks ud i arbejdet med at få lavet en esperantoforening i Danmark. Desværre døde Marie Schrøder selv året efter i en ulykke i Schweiz.

Modersmål-Selskabet bragte en hilsen til Esperanto-foreningen og gav udtryk for, at den sprogpoltiske debat i Danmark er vigtigere nu end nogensinde. Modersmål-Selskabet var repræsenteret med en stand på Sprogfestival 2007, der var arrangeret af Esperantoforeningen. I februar i år arrangerede Modersmål-Selskabet sammen med FN-Forbundet og Esperantoforeningen for Danmark den internationale modersmåldag, og til efteråret arrangerer Modersmål-Selskabet og Esperantoforeningen sammen Sprogfestival 2008.

Jørgen Christian Wind Nielsen